

ESEJSKI ZADATAK – ANTUN GUSTAV MATOŠ, IZBOR IZ NOVELA

Školski esej oblikujte s obzirom na zadani zadatak. Oblikujte ga kao zaokruženu cjelinu s uvodom, razradom i zaključkom. Pazite da Vaš školski esej bude pravopisno, gramatički i leksički točan. Sve smjernice morate uvrstiti u školski esej. Školski esej mora imati najmanje 440 riječi.

Zadatak za pisanje školskoga eseja

Antun Gustav Matoš, izbor iz novela

Polazno pitanje: **Kako je prikazan lik umjetnika u Matoševoj prozi?**

Prvi polazni tekst

No premda bijaše čist i odjeven, sit i bez brige, premda se iza tolikih jalovijeh i čemernijeh godina primicao sigurnu cilju, čuđaše se kako ga to ne zadovoljava, ne umiruje. Obično bi, poput svih inokosnika i samotnika, brzo zavolio svoju sobicu, ali svi ga ženevski stanovi koje mijenjaše dva pa i više puta mjesečno, mučijahu kao žive grobnice. Iz jednoga ga istjeraše u po tihe ponoći zastori koji se, dok komponovaše, stadoše micati i micati, savijati poput rila od slona i zmijski omatati oko njegovog stola. Danju ga, osobito pošto Antun Gustav Matoš: Odabrane pripovijetke 26 se probudi, more mutne brige, žalovite čežnje - ni sam ne zna čime. Vrlo često ga osvaja jedva savladljiva želja da se britvom siječe po stegnima i rebrima, čežnja da se uništi, ubije, koja ga i u Parizu morijaše. Sada, pošto se uredio i umirio kao nekim čudom nebeskim, postade život za nj nešto kao između redaka, nešto čega - tako reći - gotovo više i nema, a ako postoji, to nije vrijedan žaljenja taj život, nego bijedna majka i ono što će se možda stvoriti. Stvoriti, stvoriti! Prema toj pjesmi koju u šumovima slušaše kako orluje iznad nevidljivog, tisućglavog orkestra prema tihom nebu, bijaše sve što mu pružaše java i život, tako bijedno, nejasno, kukavno i besmisleno! Bijaše to čovjek koji tako jasno snivaše, da miješaše zgode snova sa događajima jave, da ga se život u snu često jače doimaše od realnih doživljaja. Prozaično ga živovanje modernog čovjeka, koje ga malo te ne pregazi na pločniku mrtva od gladi, najprije zanimaše, docnije bi mu na užas i najzad mu se gadijaše. Pružio je glavu u pijesak poput noja, prolazio životom, okrenuvši oči u sebe. Sastajaše se i drugovaše sa ljudima koji su mrzili realnost poput njega, ali njihova mržnja bijaše drukčija od njegova osjećanja. Jedni su mrzili zakone ili vjeru, ili nauku i poeziju; drugi žene, vlasnike, društvo. No Kamenski nije mrzio - bijaše to nešto drugo. Svi oni ljubljahu u svojim općim idejama i idealima sami sebe i takozvano čovječanstvo. Kamenski nije ljubio, nije mrzio, on postane sam sebi teretom. Ne ubi se, jer mu se smrt činjaše možda još gorom brukom od života, a čovječanstvo neosjetljiv o i nerazumljivo bijaše mu strano, gotovo užasno. Osjećaše da je potpuna iznimka, da je bijela vrana.

(*Camao*)

Drugi polazni tekst

Što vam je? Vjerujte da vas ljubim - priđe mi Izabela i zaplete prste u moju kosu bez žacanja. - Što ućutaste, putniče? Pođite sa mnom u dvorac.

- Ne mogu, ne mogu, davor-djevojko! Ko nauči na oblak mjesto na krov, na gore mjesto na stube, na šume mjesto na sobe, ko ču glas Gospodnji nad vodama, taj ne može živjeti u kućama. More i vjetar je moje gudalo i moj glasovir, cvijeće i zvijezde su slova u mojoj knjizi, tišina je moja čitateljica. Kao lišće što pada i povene na putovima, tako ću i ja klonuti i požutjeti, i tuđi će točak preko mene prijeći na nepoznatoj cesti. Kiša će me oplakati mjesto suza, vjetar će me okukati mjesto glasne naricaljke.

- Pa dobro. Ja idem s tobom.

- Kamo? U jarak, u baru? U groznicu, u smrt? I bez tebe će mi teret uspomene ovog sastanka tištati ranjava leđa na besciljnom putu. Imati srce prionljivo, ljubiti sunce, zrak, slobodu, život, kao ja što ga obožavam, i ne moći živjeti, ne smjeti ljubiti... nije li to žalost, Izabelo, slijepa moja srećo? Zašto? Jer su ljudi robovi, jer je svijet mučilište gdje je čovjek čovjeku tamničar i mučitelj torturom zakona i običaja, naslijeđa drevnih grijehova. I ovdje na slobodnom putu ispriječila se među nas, ljubavi moja, ropska volja onih drugih koji mi ne daju dahnuti, živjeti! Da sam kralj vlašću ili zlatom, ja bih tebe, slijepa moja sudbino, odnio u sjajne dvorove u plavetnom zatišju oblačnih brdina, ali ovako... kamo, kamo da se skrasimo? Oni, oni drugi su gospodari svih prisojnih utočišta, svih toplih gnijezda. Kamo da se krenemo? Među kljaste i bogaljaste, na crkvena vrata?

(Cvijet sa raskršća)

Smjernice

- U uvodu:
 - ukratko predstavite autora i djelo
 - u jednoj ili više rečenica oblikujte tvrdnju kojom ćete odgovoriti na polazno pitanje i tako najaviti ono o čemu ćete pisati u središnjemu dijelu eseja.
 - U središnjemu dijelu eseja razradite i argumentirajte svoju tvrdnju kojom ste odgovorili na polazno pitanje tako da argumentacija:
 - proizlazi iz razumijevanja djela u cjelini
 - proizlazi iz sadržajne i stilske analize polaznog teksta i njegove uloge u djelu u cjelini
 - bude povezana s književnopovijesnim kontekstom u kojemu je djelo nastalo.
- Svoj tekst rasporedite u odlomke koji su jasno, logično i smisleno povezani.
- U zaključku sažeto istaknite ono najvažnije o čemu ste pisali u središnjemu dijelu eseja.